

Nr 19.

Ankom till Riksdagens kansli den 6 mars 1913 kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning av väckta motioner om skrivelse till Kungl. Maj:t, angående utredning och förslag i syfte att huvudmän i sparbanker icke må tillåtas att komplettera sig själva.

I två till bankoutskottet remitterade likalydande motioner, väckta den ena inom Första kammaren under nr 30 av herr *G. Eliasson* och den andra inom Andra kammaren under nr 85 av herr *R. Eliasson*, har hemställts, »det Riksdagen ville besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag i syfte att huvudmännen i sparbankerna icke må tillåtas komplettera sig själva».

Till stöd för denna framställning hava motionärerna anfört följande.

»Det är ett känt faktum att där en korporation genom val kompletterar sig själv, dessa val lätt komma att gå i ensidig riktning och att kottetiväsen inom korporationen ofta blir följden.

Att huvudmännen inom de sparbanker i riket, vilka äga att komplettera sig själva, skulle utgöra ett undantag från denna regel, lär man väl knappast förmoda. Alltmera gör den uppfattningen sig gällande, att inom en institution, som tränger så djupt ned och står i så livlig förbindelse med den stora allmänheten, som våra sparbanker göra, är en sådan form för komplettering av de respektive sparbankernas överstyrelser, som den ovannämnda, mindre lämplig.

Redan i den 1891 tillsatta sparbankskommitténs betänkande uttalades i motiveringen till dess förslag angående förändrad lagstiftning för sparbanker, att »det i allmänhet vore önskligt att huvudmännen eller visst antal av dem utsåges av kommunalrepresentationen eller annan korporation eller myndighet, som för sparbanken hyste intresse».

Uti det av samma kommitté upprättade och antagna normalreglemente för rikets sparbanker lämnas i § 15 anvisning på de olika sätt för utseende av huvudmän, som må förekomma.

Ehuru lagen i överensstämmelse med kommitterades förslag medgiver, att huvudmännen må kunna komplettera sig själva, har man vid lagens antagande säkerligen icke tänkt sig, att denna form skulle bliva den förhärskande eller komma att användas i så stor utsträckning. Enligt den utredning, som förekommer i sammansatta banko- och lagutskottets utlåtande nr 2 vid 1909 års riksdag, tillämpades emellertid detta förfaringssätt vid mera än hälften av där återopade sparbanker. Visserligen har det, då sättet för utseende av huvudmän varit under diskussion, yttrats, att någon olägenhet av deras rätt att komplettera sig själva icke förmärkts, och jag är villig erkänna, att detta påstående i många för att icke säga de flesta fall visat sig riktigt. Dock skulle man kunna framdraga en hel del exempel på ett motsatt förhållande. I synnerhet om man tänker på sparbankernas uppgift att icke blott mottaga småfolkets besparingar utan även med lån bistå dem inom nämnda klass, som därav äro i behov, torde i senare fallet ett större tillmötesgående vara att påräkna, därest huvudmännen utsågos av de institutioner, på vilkas sammansättning folkets flertal genom sitt val äger inflytande. Självskrivenheten eller rätten för huvudmännen i sparbank att komplettera sig själva synes mig alltså böra utgå ur reglementet.»

En liknande motion förelåg till behandling vid 1909 års riksdag. Motionen blev av sammansatt banko- och lagutskott enhälligt avstyrkt och avslogs av båda kamrarna utan debatt.

Utskottet.

Bestämmelserna om val av huvudmän för de olika sparbankerna äro intagna i de för bankerna gällande reglementena. Det är alltså endast genom en granskning av dessa reglementen och sammanställning av de olika föreskrifterna i berörda hänseende, som det blir möjligt att erhålla en fullständig överblick över desamma.

Utskottet har emellertid låtit genomgå de uppgifter, som i fråga om 344 sparbankar med delägarfond över 200,000 kronor finnas intagna i »Sveriges bankmatrikel» år 1911. Av dessa uppgifter framgår, att för icke mindre än 165 av nämnda sparbanker huvudmännen komplettera sig själva, varjämte i 8 sparbanker en del av huvudmännen utses av dem själva och återstoden av stadsfullmäktige, kommunalstämma, hushållningssgille eller domstol. För 34 sparbanker utses huvudmännen av kommunalstämma samt för 12 av stadsfullmäktige, antingen ensamma eller tillsammans med andra korporationer. Vidare väljas huvudmännen i enstaka fall av Konungens befallningshavande jämte vissa korporationer,

av insättarna (2 sparbanker), av landsting, av hushållningssällskap eller hushållningssgille samt av stiftarna. I fråga om 112 sparbanker saknas i förevarande avseende uppgifter. På grund härav och då i berörda publikation uppgifter ej finnas beträffande de 87 sparbanker, som hava delägarefond under 200,000 kronor, kan naturligen denna redogörelse icke anses fullständig.

Av omförmälda redogörelse framgår, att i det jämförelsevis största antalet sparbanker huvudmännen komplettera sig själva. Att märka är emellertid, att de därvid ofta nog äro i viss mån bundna genom särskilda föreskrifter. Motionärerna förmena, att bestämmelsen att huvudmännen få komplettera sig själva lätt kan leda därtill, att valen bliva ensidiga och följaktligen ett slags kottetiväsen kan uppkomma. Någon större olägenhet torde likväl icke hafva påvisats därav, att sparbanks huvudmän i vissa fall helt komplettera sig själva. Nämnda anordning lär dock för många vara mindre tilltalande, och det synes därför kunna ifrågasättas, huruvida icke huvudmäns rätt till självkomplettering i någon mån borde inskränkas, exempelvis genom att kommunal myndighet finge utse visst antal av huvudmännen.

Utskottet vill emellertid i detta sammanhang erinra, att Kungl. Maj:t den 8 oktober 1910 uppdragit åt en kommitté dels att taga under övervägande väckt fråga om anordnande av en fackmässig och enhetlig kontroll över rikets sparbanker samt avgiva det förslag i ämnet, vartill omständigheterna kunde föranleda, dels ock att avgiva förslag till de ändringar i gällande sparbankslag, som till följd av sparbankskontrollens omläggning eller i övrigt syntes erforderliga. Denna kommitté har den 20 juni 1911 avgivit betänkande i ämnet, och är detta ärende för närvarande beroende på Kungl. Maj:ts prövning. Under sådana förhållanden och då grundad anledning finnes att antaga, att Kungl. Maj:t vid ärendets prövning ägnar uppmärksamhet jämväl åt nu förevarande samt andra spörsmål utanför den egentliga kontrollen, får utskottet hemställa,

att ifrågavarande motioner, I: 30 och II: 85,
icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 6 mars 1913.

På bankoutskottets vägnar:

I. VON STAPELMOHR.

Vid förestående ärendes behandling inom utskottet hava närvarit:

Av Första Kammaren: herrar *von Stapelmohr, Swartz, Neiglick, Ekman, Carlberg, Holmquist, Hedenstierna* och *Gustafsson*; samt

av Andra Kammaren: herrar *Wijk, Henricson, Vahlquist, Söderberg, Leander, Carlson, Sommelius* och *Sjöblom*.

Reservationer:

av herr *Vahlquist*, som ansett, att utskottet bort hemställa,

att Riksdagen, i anledning av förevarande motioner, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning, huruvida och i vad mån ändrade bestämmelser rörande vården om sparbankernas angelägenheter och förvaltning kunna vara av behovet påkallade samt till Riksdagen inkomma med det förslag, vartill en sådan utredning kan giva anledning.

samt av herrar *Henricson, Söderberg, Leander* och *Sjöblom*.